

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

1. august 2022*

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – indvandringspolitik – ret til familiesammenføring – direktiv 2003/86/EF – artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c) – begrebet »mindreårigt barn« – artikel 16, stk. 1, litra b) – begrebet »faktisk familieliv« – barn, der søger om familiesammenføring med sin far, der har opnået flygtningestatus – den relevante dato for vurderingen af en persons status som mindreårig«

I sag C-279/20,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager, Tyskland) ved afgørelse af 23. april 2020, indgået til Domstolen den 26. juni 2020, i sagen

Forbundsrepublikken Tyskland

mod

XC,

procesdeltager:

Landkreis Cloppenburg,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af formanden for Anden Afdeling, A. Prechal, som fungerende formand for Tredje Afdeling, og dommerne J. Passer, F. Biltgen, L.S. Rossi (refererende dommer) og N. Wahl,

generaladvokat: A.M. Collins,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– den tyske regering ved J. Möller og R. Kanitz, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato W. Ferrante,
  - Europa-Kommissionen ved C. Cattabriga og D. Schaffrin, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 16. december 2021, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), og artikel 16, stk. 1, litra b), i Rådets direktiv 2003/86/EF af 22. september 2003 om ret til familiesammenføring (EUT 2003, L 251, s. 12).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Bundesrepublik Deutschland (Forbundsrepublikken Tyskland) og XC, der er syrisk statsborger, vedrørende Forbundsrepublikken Tysklands afslag på XC's ansøgning om udstedelse af et nationalt visum med henblik på familiesammenføring.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 I anden, fjerde, sjette, ottende og niende betragtning til direktiv 2003/86 er følgende anført:
  - »(2) Foranstaltningerne vedrørende familiesammenføring bør vedtages i overensstemmelse med forpligtelsen til at beskytte familien og respektere familielivet, som er stadfæstet i en lang række folkeretlige instrumenter. I dette direktiv overholdes de grundlæggende rettigheder og de principper, som anerkendes i bl.a. artikel 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder [undertegnet i Rom den 4. november 1950] og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.
- [...]
- (4) Familiesammenføring er et nødvendigt middel til at muliggøre familielivet. Det bidrager til at skabe en sociokulturel stabilitet, der letter tredjelandstatsborgernes integration i medlemsstaterne, hvilket desuden gør det muligt at styrke den økonomiske og sociale samhørighed, der er et af Fællesskabets grundlæggende mål, som anført i traktaten.
- [...]
- (6) For at sikre beskyttelsen af familien samt opretholdelsen eller skabelsen af familielivet bør de materielle betingelser for udøvelsen af retten til familiesammenføring fastsættes efter fælles kriterier.

[...]

- (8) Situationen for flygtninge kræver særlig opmærksomhed på grund af de årsager, som har tvunget dem til at flygte fra deres land, og som forhindrer dem i at have et familieliv i hjemlandet. Der bør derfor indføres gunstigere betingelser for udøvelsen af deres ret til familiesammenføring.
- (9) Familiesammenføring bør i alle tilfælde omfatte medlemmerne af kernefamilien, dvs. ægtefællen og mindreårige børn.«

4 Artikel 1 i direktiv 2003/86 er affattet som følger:

»Formålet med dette direktiv er at fastsætte betingelserne for udøvelsen af retten til familiesammenføring for tredjelandsstatsborgere, der har lovligt ophold på medlemsstaternes område.«

5 Dette direktivs artikel 2, litra f), har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

f) »uledsaget mindreårig«: tredjelandsstatsborgere eller statsløse under 18 år, som ankommer til medlemsstaternes område uden at være ledsaget af en voksen, der er ansvarlig for dem ifølge lov eller sædvane, så længe de ikke reelt befinder sig i en sådan persons varetægt, eller mindreårige, der efterlades uden ledsagelse, efter at de er indrejst på medlemsstaternes område.«

6 Det nævnte direktivs artikel 4, stk. 1, fastsætter:

»Hvis betingelserne i kapitel IV og artikel 16 er opfyldt, tillader medlemsstaterne i henhold til dette direktiv indrejse og ophold for følgende familiemedlemmer:

[...]

c) mindreårige børn, herunder adoptivbørn, af referencepersonen, hvis referencepersonen har forældremyndigheden og har forsørgerpligt over for børnene. Medlemsstaterne kan tillade familiesammenføring af børn, for hvilke der er fælles forældremyndighed, hvis den anden forældremyndighedsindehaver har givet sit samtykke

[...]

De mindreårige børn, der er omhandlet i denne artikel, skal være under den myndighedsalder, der gælder i den pågældende medlemsstat, og må ikke være gift.

[...]«

7 Samme direktivs artikel 5 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne afgør, om det er referencepersonen eller de berørte familiemedlemmer, der for at udøve retten til familiesammenføring skal indgive en ansøgning om tilladelse til indrejse og ophold til de kompetente myndigheder i den pågældende medlemsstat.

[...]

5. Ved behandlingen af ansøgningen tager medlemsstaterne behørigt hensyn til mindreårige børns tarv.«

8 Artikel 10, stk. 3, i direktiv 2003/86 bestemmer:

»Hvis flygtningen er en uledsaget mindreårig:

a) skal medlemsstaterne tillade indrejse og ophold for førstegradsslægtninge i lige opstigende linje med henblik på familiesammenføring uden at kræve betingelserne i artikel 4, stk. 2, litra a), opfyldt

[...]«

9 Direktivets artikel 16, stk. 1, er affattet som følger:

»Medlemsstaterne kan give afslag på en ansøgning om tilladelse til indrejse og ophold med henblik på familiesammenføring eller, hvor dette er relevant, inddrage eller afslå at forny et familiemedlems opholdstilladelse i følgende tilfælde:

[...]

b) hvis referencepersonen og det eller de pågældende familiemedlemmer ikke har eller ikke længere har et faktisk ægteskabeligt samliv eller familieliv

[...]«

10 Direktivets artikel 17 har følgende ordlyd:

»Hvis der gives afslag på opholdstilladelse, eller opholdstilladelsen inddrages eller ikke fornyes, eller hvis der træffes afgørelse om udsendelse af referencepersonen eller dennes familiemedlemmer, tager medlemsstaterne behørigt hensyn til arten og holdbarheden af vedkommendes familiemæssige tilknytning og til, hvor længe vedkommende har opholdt sig i medlemsstaten, samt til, om der er familiemæssig, kulturel eller social tilknytning til hjemlandet.«

Tysk ret

11 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (lov om udlændinges ophold, arbejde og integration på forbundsrepublikkens område) af 25. februar 2008 (BGBl. 2008 I, s. 162) fastsætter i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »AufenthG«), følgende i § 6, stk. 3:

»Ved længerevarende ophold kræves der visum til forbundsrepublikkens område (nationalt visum), der skal være udstedt før indreisen. Visummet udstedes i henhold til de gældende regler for opholdstilladelse, det blå EU-kort, kortet til virksomhedsinternt udstationerede (ICT-kort), bopælstilladelse og ubegrænset EU-opholdstilladelse. [...]«

- 12 Denne lovs § 25 med overskriften »Ophold af humanitære årsager« bestemmer i stk. 2:
- »En udlænding skal meddeles opholdstilladelse, såfremt Bundesamt für Migration und Flüchtlinge [(forbundskontoret for migration og flygtninge)] har tildelt den pågældende flygtningestatus som omhandlet i § 3, stk. 1, i Asylgesetz [(asylloven)] eller subsidiær beskyttelse som omhandlet i § 4, stk. 1, i Asylgesetz. [...]«
- 13 AufenthG's § 32 med overskriften »Familiesammenføring af børn« bestemmer i stk. 1:
- »Der skal meddeles opholdstilladelse til en udlændings mindreårige ugifte barn, såfremt begge forældre eller den forælder, der har den fulde forældremyndighed, har en af følgende opholdstilladelser:
- [...]
2. En opholdstilladelse i henhold til § 25, stk. 1, eller § 25, stk. 2, første punktum, første alternativ
- [...]«
- 14 Denne lovs § 36 med overskriften »Familiesammenføring af forældre og andre familiemedlemmer« bestemmer:
- »(1) Forældrene til en mindreårig udlænding, der har en opholdstilladelse i henhold til § 23, stk. 4, § 25, stk. 1, eller § 25, stk. 2, første punktum, første alternativ, en bopæstilladelse i henhold til § 26, stk. 3, eller, efter meddelelse af opholdstilladelse i henhold til § 25, stk. 2, første punktum, andet alternativ, en bopæstilladelse i henhold til § 26, stk. 4, skal uanset § 5, stk. 1, nr. 1, og § 29, stk. 1, nr. 2, meddeles opholdstilladelse, hvis ingen forælder med beføjelse til at træffe afgørelse med hensyn til barnets personlige forhold opholder sig på forbundsrepublikkens område.
- (2) Der kan udstedes en opholdstilladelse med henblik på familiesammenføring til andre familiemedlemmer til en udlænding, såfremt det er nødvendigt for at undgå urimelige byrder. § 30, stk. 3, og § 31 finder tilsvarende anvendelse på myndige familiemedlemmer, og § 34 finder tilsvarende anvendelse på mindreårige familiemedlemmer.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 15 XC, der er født den 1. januar 1999, har som tyrkisk statsborger, der har haft bopæl i Tyrkiet i flere år, ansøgt om udstedelse af et nationalt visum med henblik på familiesammenføring med sin far, der har opnået flygtningestatus i Tyskland.
- 16 XC's mor er afgået ved døden. Hendes far indrejste i 2015 til Tyskland, hvor han formelt ansøgte om asyl i april 2016. Forbundskontoret for migration og flygtninge tildelte XC's far flygtningestatus i juli 2017, efter at han havde fået medhold i en klagesag. Udlændingemyndigheden meddelte ham i september 2017 en tidsbegrænset opholdstilladelse på tre år i henhold til AufenthG's § 25, stk. 2.
- 17 Den 10. august 2017 indgav XC – som var blevet myndig den 1. januar 2017 – en ansøgning om nationalt visum med henblik på familiesammenføring med sin far i Tyskland til Forbundsrepublikken Tysklands generalkonsulat i Istanbul, Tyrkiet. Generalkonsulatet afslog at udstede et sådant visum, senest ved en afgørelse af 11. december 2017 om afslag på en ansøgning

om fornyet prøvelse. Konsulatet fandt, at betingelserne i AufenthG's § 32 ikke var opfyldt, eftersom XC havde nået myndighedsalderen, inden hendes far havde fået opholdstilladelse som flygtning. Desuden krævede familiesammenføring af myndige børn efter generalkonsulatets opfattelse i henhold til AufenthG's § 36, stk. 2, at der foreligger urimelige byrder, hvilket ikke var tilfældet i den foreliggende sag, eftersom det ikke fremgik, at XC ikke kunne have et selvstændigt liv i Tyrkiet.

- 18 Ved dom af 12. marts 2019 gav Verwaltungsgericht (forvaltningsdomstol, Tyskland) XC medhold i det søgsmål, hun havde anlagt til prøvelse af konsulatets afgørelse, og pålagde Forbundsrepublikken Tyskland at udstede et visum med henblik på familiesammenføring til hende. Den begrundede sin afgørelse med, at det følger af dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), om forældres familiesammenføring med en uledsaget mindreårig flygtning – der efter dens opfattelse kan anvendes på den omvendte situation, som foreligger i denne sag om et barns familiesammenføring med en forælder, der har opnået flygtningestatus – at den relevante dato for vurderingen af, om XC er myndig, ikke er datoen for indgivelsen af ansøgningen om visum med henblik på familiesammenføringen, men datoen for farens asylansøgning. Artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra b), i direktiv 2003/86 skal følgelig fortolkes således, at et barn af referencepersonen skal anses for mindreårigt, såfremt det var mindreårigt på det tidspunkt, hvor referencepersonen indgav asylansøgningen. Ifølge Verwaltungsgericht (forvaltningsdomstol) er det heller ikke ved børns familiesammenføring overladt til medlemsstaterne at fastsætte den relevante dato for vurderingen af det pågældende barns status som mindreårig, som derimod skal udledes ved en selvstændig fortolkning af dette direktiv. Verwaltungsgericht (forvaltningsdomstol) præciserede, at den effektive virkning af retten til familiesammenføring ville blive bragt i fare, og retssikkerhedsprincippet og ligebehandlingsprincippet tilsidesat, hvis den relevante dato for vurderingen af det pågældende barns status som mindreårigt som omhandlet i direktivets artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra b), var datoen for dettes indgivelse af visumansøgningen. Den anførte, at i det foreliggende tilfælde indgav XC sin visumansøgning inden for den i henhold til Domstolens praksis på området krævede frist på tre måneder regnet fra det tidspunkt, hvor den hovedberettigede til ophold var blevet tildelt flygtningestatus.
- 19 Forbundsrepublikken Tyskland har iværksat revisionsanke til prøvelse af denne dom ved Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forfatningsretlige sager, Tyskland). Til støtte for dette søgsmål har forbundsrepublikken gjort gældende, at den sag, der gav anledning til dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), vedrørte faktiske omstændigheder, der er forskellige fra dem, der er omhandlet i den foreliggende sag, og fortolkningen af en anden bestemmelse i direktiv 2003/86 end den, der er omhandlet i denne sag. Domstolens betragtninger vedrørende fortolkningen af dette direktivs artikel 2, litra f), finder ikke anvendelse på fortolkningen af direktivets artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), så meget desto mindre som der i sidstnævnte bestemmelse udtrykkeligt henvises til medlemsstaternes ret.
- 20 Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) har anført, at XC ikke på grundlag af national ret har ret til at få udstedt det visum, der blev ansøgt om, eftersom det forhold, at hun havde nået myndighedsalderen inden datoen for indgivelsen af ansøgningen om dette visum, ifølge national ret var til hinder herfor. Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) er imidlertid i tvivl om, hvorvidt den nationale lovgivning er i overensstemmelse med direktiv 2003/86. Den forelæggende ret ønsker navnlig oplyst, om det i den foreliggende sag er muligt at anvende den løsning, som Domstolen nåede frem til i dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), hvorefter en tredjelandstatsborger eller en statsløs, som var under 18 år på tidspunktet for sin ankomst til en medlemsstats område og ved

indgivelsen af sin ansøgning om asyl i denne stat, men som under asylproceduren bliver myndig og derefter tildeles flygtningestatus, skal kvalificeres som »mindreårig« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra f), sammenholdt med artikel 10, stk. 3, litra a), heri.

- 21 Den forelæggende ret nærer tvivl i denne henseende, eftersom den nævnte dom vedrørte forældres familiesammenføring med en uledsaget mindreårig flygtning i henhold til artikel 2, litra f), sammenholdt med artikel 10, stk. 3, litra a), i direktiv 2003/86. Hovedsagen vedrører derimod fortolkningen af dette direktivs artikel 4, stk. 1, der regulerer børns familiesammenføring med voksne tredjelandstatsborgere, der har opnået flygtningestatus, og som derfor har ret til at opholde sig i en medlemsstat.
- 22 Den forelæggende ret er desuden i tvivl om, hvilke kriterier den skal lægge til grund ved vurderingen af, om kravet om et faktisk familieliv, som det nævnte direktivs artikel 16, stk. 1, litra b), gør retten til familiesammenføring betinget af, er opfyldt.
- 23 På denne baggrund har Bundesverwaltungsgericht (forbundsdomstol i forvaltningsretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
  - »1) Skal artikel 4, stk. 1, [første afsnit,] litra c), i [direktiv 2003/86] fortolkes således, at et barn af en referenceperson, der er blevet anerkendt som flygtning, også er mindreårigt i denne bestemmelses forstand, når barnet på det tidspunkt, hvor referencepersonen indgav asylansøgning, var mindreårigt, men blev myndigt, inden referencepersonen blev tilkendt flygtningestatus, og inden der blev indgivet ansøgning om familiesammenføring?
  - 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

Hvilke krav skal der da i et sådant tilfælde stilles til det faktiske familieliv som omhandlet i artikel 16, stk. 1, litra b), i direktiv [2003/86]?

    - a) Er det retlige forælder-barn-forhold i så henseende tilstrækkeligt, eller kræves der også et faktisk familieliv?
    - b) Såfremt der også kræves et faktisk familieliv: Hvilken intensitet kræves der i så henseende? Er det med henblik herpå eksempelvis tilstrækkeligt med lejlighedsvis eller regelmæssig kontakt ved besøg, kræves det, at familien bor sammen i en fælles husholdning, eller kræves der derudover et fællesskab, hvis medlemmer er afhængige af hinanden med henblik på hjælp i dagligdagen?
    - c) Kræver en sammenføring af barnet, som i mellemtiden er blevet myndigt, som stadig opholder sig i tredjelandet, og som har indgivet ansøgning om familiesammenføring med en forælder med flygtningestatus, at det kan forventes, at familielivet efter indrejsen (gen)optages i medlemsstaten på den måde, der kræves i henhold til det andet spørgsmål, litra b)?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

- 24 Ved afgørelse af 3. august 2020 har Domstolens præsident anmodet den forelæggende ret om at oplyse, om den ønskede at opretholde sin anmodning om præjudiciel afgørelse henset til dom af 16. juli 2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn) (C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577).

- 25 Ved afgørelse af 8. september 2020, indgået til Domstolens Justitskontor den 9. september 2020, har den forelæggende ret meddelt Domstolen, at den ønsker at opretholde denne anmodning, idet den har anført, at den nævnte dom efter dens opfattelse ikke i tilstrækkelig grad besvarer de spørgsmål, der er rejst i denne sag.
- 26 Den 12. maj 2021 har Domstolen i henhold til artikel 61, stk. 1, i Domstolens procesreglement stillet den tyske regering et spørgsmål, hvorved den har opfordret denne til at tage stilling til den eventuelle betydning af dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), med henblik på besvarelsen af det første spørgsmål. Den 21. juni 2021 har den tyske regering indleveret en besvarelse af Domstolens spørgsmål.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 27 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at den dato, der skal lægges til grund ved afgørelsen af, om et barn af en referenceperson, der har opnået flygtningestatus, er et mindreårigt barn som omhandlet i denne bestemmelse, i en situation, hvor dette barn er blevet myndigt inden tildelingen af flygtningestatus til den forælder, der er referenceperson, og inden indgivelsen af ansøgningen om familiesammenføring, er den dato, hvorpå denne referenceperson indgav sin ansøgning om asyl med henblik på at opnå flygtningestatus.
- 28 Indledningsvis bemærkes, at dette spørgsmål udspringer af de særlige omstændigheder i hovedsagen, hvori det pågældende barn var mindreårigt, da hendes far indgav sin asylansøgning i april 2016, men blev myndigt, inden faren opnåede flygtningestatus i juli 2017 – idet hans ansøgning først blev afslået af de kompetente tyske myndigheder – og dermed inden, hun fik mulighed for at indgive en ansøgning om tilladelse til indrejse og ophold med henblik på familiesammenføring med den pågældende forælder, hvilken ansøgning blev indgivet den 10. august 2017.
- 29 Som det fremgår af besvarelsen af et spørgsmål stillet af Domstolen, jf. denne doms præmis 25, er den forelæggende ret af den opfattelse, at hovedsagen adskiller sig fra de sager, der gav anledning til dom af 16. juli 2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn) (C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577), henset til bl.a. forskellene på den faktiske og retlige baggrund i de sager, der gav anledning til denne dom, og i hovedsagen. Den forelæggende ret har navnlig anført, at selv om Domstolen i den nævnte dom anførte, at artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at den dato, der skal anvendes ved afgørelsen af, om en ugift tredjelandstatsborger eller statsløs er et mindreårigt barn, er den dato, hvorpå ansøgningen om tilladelse til indrejse og ophold med henblik på familiesammenføring for mindreårige børn blev indgivet, og ikke den dato, hvorpå de kompetente myndigheder i den pågældende medlemsstat træffer afgørelse om denne ansøgning, eventuelt efter anfægtelse af en afgørelse om afslag på en sådan ansøgning, besvarede den ikke spørgsmålet om, hvorvidt der ved et barns familiesammenføring med en forælder, der har flygtningestatus, kan anvendes en tidligere dato end datoen for ansøgningen om tilladelse til indrejse og ophold med henblik på familiesammenføringen, nemlig datoen for denne forælders asylansøgning, eftersom dette spørgsmål ikke var afgørende i disse sager.

- 30 Spørgsmålet er således, om det i det foreliggende tilfælde, henset til de nævnte særlige omstændigheder, er muligt at anvende den løsning, som Domstolen nåede frem til i dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), hvad angår den dato, der er afgørende for vurderingen af, om et barn af en asylansøger, der er blevet tildelt flygtningestatus, har status som mindreårigt.
- 31 Den forelæggende ret er således af den opfattelse, at dom af 16. juli 2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn) (C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577), ikke afgør spørgsmålet om, hvorvidt det i det foreliggende tilfælde er muligt at anvende den løsning, som Domstolen nåede frem til i dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), således som denne er beskrevet i denne doms præmis 20.
- 32 Det er under hensyntagen til disse indledende betragtninger, at det første spørgsmål skal besvares.
- 33 I denne henseende bemærkes, at formålet med direktiv 2003/86 er at fremme familiesammenføring, og at dette direktiv desuden tilsigter at yde tredjelandsstatsborgere, navnlig mindreårige, beskyttelse (dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 I denne sammenhæng pålægger nævnte direktivs artikel 4, stk. 1, medlemsstaterne præcise positive forpligtelser, hvortil svarer klart definerede rettigheder. Bestemmelsen forpligter medlemsstaterne til, under de i samme direktiv fastsatte omstændigheder, at tillade familiesammenføring for visse af referencepersonens familiemedlemmer, og de har ikke skønsbeføjelser i denne henseende (jf. i denne retning dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 35 Til personkredsen af referencepersonens familiemedlemmer, som den pågældende medlemsstat skal give tilladelse til indrejse og ophold, hører i henhold til artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86 »mindreårige børn, herunder adoptivbørn, af referencepersonen, hvis referencepersonen har forældremyndigheden og har forsørgerligt over for børnene«.
- 36 Selv om det i denne henseende fremgår af artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 2003/86, at de mindreårige børn skal være under den myndighedsalder, der gælder i den pågældende medlemsstat, præciseres det ikke, hvilket tidspunkt der skal lægges til grund ved vurderingen af, om denne betingelse er opfyldt, og der henvises i denne henseende ikke til medlemsstaternes ret (dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 28).
- 37 I overensstemmelse med den nævnte bestemmelse overlades det ganske vist til medlemsstaterne at fastsætte myndighedsalderen, men de kan ikke indrømme noget skøn med hensyn til fastsættelsen af det tidspunkt, der skal lægges til grund ved vurderingen af ansøgerens alder med henblik på anvendelsen af artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86. Det bemærkes nemlig, at i henhold til såvel kravet om en ensartet anvendelse af EU-retten som lighedsprincippet skal en EU-retlig bestemmelse, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt i hele Den Europæiske Union undergives en selvstændig og ensartet fortolkning, som skal søges under hensyntagen til navnlig bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 29 og 30 og den deri nævnte retspraksis).

- 38 Som anført i denne doms præmis 33 er formålet med direktiv 2003/86 at fremme familiesammenføring. Til dette formål fastsætter dette direktiv, som det fremgår af dets artikel 1, betingelserne for udøvelsen af retten til familiesammenføring for tredjelandstatsborgere, der har lovligt ophold på medlemsstaternes område.
- 39 Desuden skal medlemsstaterne i henhold til artikel 51, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), når de gennemfører EU-retten, respektere de rettigheder og overholde de principper, der er fastsat i chartret, og fremme anvendelsen heraf i overensstemmelse med deres respektive kompetencer og under overholdelse af grænserne for de kompetencer, der er tildelt Unionen i traktaterne.
- 40 I henhold til fast retspraksis påhviler det medlemsstaterne og navnlig deres retsinstanser ikke blot at fortolke deres nationale ret på en måde, der er forenelig med EU-retten, men også at sikre, at de ikke lægger en fortolkning af den afledte ret til grund, som kommer i konflikt med grundlæggende rettigheder, der beskyttes ved Unionens retsorden (dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 Chartrets artikel 7 anerkender specifikt retten til respekt for privatlivet og familielivet. Denne artikel 7 skal i henhold til fast retspraksis sammenholdes med forpligtelsen til at tage hensyn til barnets tarv som omhandlet i chartrets artikel 24, stk. 2, og til at respektere barnets behov for regelmæssigt at have personlig forbindelse med begge sine forældre som omhandlet i chartrets artikel 24, stk. 3 (dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).
- 42 Det følger heraf, at bestemmelserne i direktiv 2003/86 skal fortolkes og anvendes i lyset af chartrets artikel 7 og artikel 24, stk. 2 og 3, som det i øvrigt fremgår af ordlyden af anden betragtning til direktivet og direktivets artikel 5, stk. 5, som pålægger medlemsstaterne at behandle de pågældende ansøgninger om familiesammenføring i de berørte børns interesse og ud fra et ønske om at begunstige familielivet (dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at selv om tysk ret ikke kræver, at et barn er mindreårigt, når der træffes afgørelse om ansøgningen om familiesammenføring, skal barnet være mindreårigt på det tidspunkt, hvor dets visumansøgning indgives, og på det tidspunkt, hvor forælderen opnår den opholdstilladelse, der giver ret til familiesammenføring.
- 44 I denne sammenhæng er det kun, hvis XC's status som mindreårig skal fastlægges på den dato, hvorpå hendes far ansøgte om asyl, at hun kan påberåbe sig artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86 og således få medhold i sagen for den forelæggende ret.
- 45 I denne henseende skal det indledningsvis fremhæves, at en asylansøgers barn kun gyldigt kan indgive en ansøgning om familiesammenføring på grundlag af artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86, når der allerede er truffet en endelig positiv afgørelse vedrørende den asylansøgende forælders ansøgning om tildeling af flygtningestatus. Som Domstolen allerede har præciseret, er begrundelsen for denne betingelse, at det inden vedtagelsen af en sådan afgørelse

er umuligt at vide med sikkerhed, om den berørte opfylder alle betingelser for anerkendelse af flygtningestatus, hvilket igen er en betingelse for retten til at opnå familiesammenføring (jf. i denne retning dom af 12.4.2018, A og S, C-550/16, EU:C:2018:248, præmis 51 og 63).

- 46 Det bemærkes desuden, at anerkendelsen af flygtningestatus er deklatorisk, og en flygtning har således ret til at blive anerkendt som flygtning fra datoen for den pågældendes ansøgning om tildeling af flygtningestatus (jf. i denne retning dom af 12.4.2018, A og S, C-550/16, EU:C:2018:248, præmis 53 og 54).
- 47 Som generaladvokaten har anført i punkt 42 i forslaget til afgørelse, fremgår det ligeledes af Domstolens dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), og af 16. juli 2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn) (C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577), at et mindreårigt barns ret til familiesammenføring ikke kan udhules af den tid, der er nødvendig for at træffe afgørelse om ansøgninger om international beskyttelse eller familiesammenføring.
- 48 Det bemærkes imidlertid, at såfremt den dato, hvorpå den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat træffer afgørelse om den asylansøgning, der er indgivet af den berørte forælder, eller den senere dato, hvorpå det berørte barn indgiver sin ansøgning om visum med henblik på familiesammenføring, var den dato, der skulle lægges til grund ved vurderingen af barnets status som mindreårigt med henblik på anvendelsen af artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86, ville dette ikke være foreneligt med hverken de formål, der forfølges med dette direktiv, nemlig at fremme familiesammenføring og yde flygtninge en særlig beskyttelse, eller med de krav, der følger af chartrets artikel 7 og artikel 24, stk. 2, idet den sidstnævnte bestemmelse indebærer, at barnets tarv i alle handlinger vedrørende børn, herunder handlinger, der udføres af medlemsstaterne ved anvendelsen af det nævnte direktiv, kommer i første række (jf. analogt dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 36).
- 49 De kompetente nationale myndigheder og retsinstanser ville nemlig ikke have noget incitament til at prioritere behandling af ansøgninger om international beskyttelse indgivet af forældre til mindreårige med den hastighed, der er nødvendig for at tage hensyn til disse mindreåriges særlige sårbarhed, og de ville dermed kunne handle på en måde, som ville bringe såvel en forælders ret til familieliv med sit mindreårige barn som dette mindreårige barns ret til familieliv med et af barnets familiemedlemmer i fare (jf. analogt dom af 12.4.2018, A og S, C-550/16, EU:C:2018:248, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis, og af 9.9.2021, Bundesrepublik Deutschland (Familiemedlem), C-768/19, EU:C:2021:709, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).
- 50 Desuden vil en sådan fortolkning være i strid med ligebehandlingsprincippet og retssikkerhedsprincippet, idet den ikke gør det muligt at sikre en ensartet og forudsigelig behandling af alle ansøgere, som i kronologisk henseende befinder sig i samme situation, for så vidt som den medfører, at spørgsmålet om, hvorvidt ansøgningen om familiesammenføring kan imødekommes, hovedsageligt gøres afhængigt af omstændigheder, som kan tilregnes myndighederne eller de nationale retter, navnlig den større eller mindre hurtighed, hvormed ansøgningen behandles, eller hvormed der træffes afgørelse i et søgsmål til prøvelse af en afgørelse om afslag på en sådan ansøgning, og ikke af omstændigheder, som kan tilregnes ansøgeren (jf. analogt dom af 12.4.2018, A og S, C-550/16, EU:C:2018:248, præmis 56 og 60 og der deri nævnte retspraksis).

- 51 Da den nævnte fortolkning indebærer, at det berørte mindreårige barns ret til familiesammenføring gøres afhængig af villkårlige og uforudsigelige omstændigheder, som udelukkende kan tilskrives de kompetente myndigheder og nationale retter i den pågældende medlemsstat, kan den desuden føre til store forskelle på behandlingen af ansøgninger om familiesammenføring mellem medlemsstaterne og inden for den samme medlemsstat (jf. analogt dom af 16.7.2020, État belge (Familiesammenføring – mindreårigt barn), C-133/19, C-136/19 og C-137/19, EU:C:2020:577, præmis 43).
- 52 Det følger heraf, at af grunde, der i det væsentlige svarer til dem, der blev anført til støtte for fortolkningen af artikel 2, litra f), i direktiv 2003/86, sammenholdt med artikel 10, stk. 3, litra a), i dom af 12. april 2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248), skal der ved afgørelsen af, om et barn af en referenceperson, der har flygtningestatus, er mindreårigt som omhandlet i artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86, i en situation, hvor dette barn er blevet myndigt inden tildelingen af flygtningestatus til referencepersonen og inden indgivelsen af ansøgningen om familiesammenføring, tages hensyn til datoen for referencepersonens indgivelse af asylansøgningen. Kun ved hensyntagen til en sådan dato sikres overensstemmelse med dette direktivs formål og med de grundlæggende rettigheder, der er beskyttet ved Unionens retsorden. Det er i denne henseende uden betydning, om der træffes afgørelse vedrørende denne ansøgning umiddelbart efter indgivelsen heraf, eller, som i hovedsagen, efter at en afgørelse om afslag herpå er blevet annulleret.
- 53 Det skal imidlertid i denne henseende præciseres, at i en sådan situation skal ansøgningen om familiesammenføring på grundlag af artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86 indgives inden for en rimelig frist, nemlig inden for tre måneder fra datoen for tildeling af flygtningestatus til den forælder, der er referenceperson.
- 54 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at den dato, der skal lægges til grund ved afgørelsen af, om et barn af en referenceperson, der har opnået flygtningestatus, er et mindreårigt barn som omhandlet i denne bestemmelse, i en situation, hvor dette barn er blevet myndigt inden tildelingen af flygtningestatus til den forælder, der er referenceperson, og inden indgivelsen af ansøgningen om familiesammenføring, er den dato, hvorpå denne referenceperson indgav sin ansøgning om asyl med henblik på at opnå flygtningestatus, forudsat at der er indgivet en ansøgning om familiesammenføring inden for tre måneder efter anerkendelsen af flygtningestatus for referencepersonen.

Det andet spørgsmål

- 55 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvilke krav der skal være opfyldt, for at det kan lægges til grund, at der foreligger et faktisk familieliv som omhandlet i artikel 16, stk. 1, litra b), i direktiv 2003/86 i tilfælde af et mindreårigt barns familiesammenføring med en forælder, som har opnået flygtningestatus, når dette barn er blevet myndigt inden tildelingen af flygtningestatus til den forælder, der er referenceperson, og inden indgivelsen af ansøgningen om familiesammenføring.
- 56 Den forelæggende ret har navnlig anmodet Domstolen om at præcisere, om det med henblik herpå er tilstrækkeligt, at der er tale om et retligt forælder-barn-forhold, eller om der også kræves et faktisk familieliv, og hvilken intensitet heraf der i givet fald kræves. Den forelæggende ret ønsker ligeledes oplyst, om familiesammenføring kræver, at familielivet, efter barnets indrejse på den pågældende medlemsstats område, genoptages i denne medlemsstat.

- 57 I denne henseende bemærkes, at artikel 16, stk. 1, litra b), i direktiv 2003/86 giver medlemsstaterne mulighed for at give afslag på en ansøgning om familiesammenføring, inddrage en opholdstilladelse tildelt med henblik herpå eller afslå at forny en sådan, hvis referencepersonen og det eller de pågældende familiemedlemmer ikke har eller ikke længere har et faktisk ægteskabeligt samliv eller familieliv. Denne bestemmelse fastsætter imidlertid hverken kriterier til vurdering af, om der foreligger en sådan faktisk familiemæssig tilknytning, eller opstiller særlige krav vedrørende intensiteten af de pågældende familierelationer. Bestemmelsen henviser desuden heller ikke på dette punkt til medlemsstaternes ret.
- 58 Som nævnt i denne doms præmis 37 skal en EU-retlig bestemmelse, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, i henhold til såvel kravet om en ensartet anvendelse af EU-retten som lighedsprincippet normalt undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Unionen, som skal søges under hensyntagen til navnlig bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning.
- 59 Det bemærkes, at direktiv 2003/86 i henhold til sjette betragtning hertil tager sigte på at sikre beskyttelsen af familien samt opretholdelsen eller skabelsen af familielivet ved hjælp af familiesammenføring. I henhold til fjerde betragtning til direktivet er familiesammenføring desuden et nødvendigt middel til at muliggøre familielivet og bidrager til at skabe en sociokulturel stabilitet.
- 60 Som anført i denne doms præmis 42 skal foranstaltninger vedrørende familiesammenføring, herunder foranstaltningerne i direktivets artikel 16, i øvrigt være i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, særligt retten til respekt for privatliv og familieliv, der er sikret ved chartrets artikel 7 og artikel 24, stk. 2 og 3, som pålægger medlemsstaterne at behandle ansøgninger om familiesammenføring i de berørte børns interesse og ud fra et ønske om at begunstige familielivet.
- 61 Det bemærkes ligeledes, at situationen for flygtninge ifølge ottende betragtning til direktiv 2003/86 kræver særlig opmærksomhed på grund af de årsager, som har tvunget dem til at flygte fra deres land, og som forhindrer dem i at have et familieliv i hjemlandet. Det er ud fra denne betragtning, at direktivet fastsætter gunstigere betingelser for flygtninge for så vidt angår udøvelsen af deres ret til familiesammenføring.
- 62 Endelig kræver vurderingen af de betingelser, der skal være opfyldt, for at det kan lægges til grund, at der foreligger et faktisk familieliv som omhandlet i artikel 16, stk. 1, litra b), i direktiv 2003/86, at der foretages en individuel vurdering, således som det i øvrigt fremgår af dette direktivs artikel 17, på grundlag af alle relevante forhold i hvert enkelt tilfælde og i lyset af de formål, der forfølges med direktivet.
- 63 Med henblik herpå er et retligt forælder-barn-forhold ikke i sig selv tilstrækkeligt til at godtgøre en faktisk familiemæssig tilknytning. Selv om de relevante bestemmelser i direktiv 2003/86 og chartret beskytter retten til et familieliv og fremmer opretholdelsen heraf, overlader de det nemlig, for så vidt som de berørte fortsætter med at have et faktisk familieliv, til indehaverne af denne ret at bestemme, på hvilken måde de ønsker at udøve deres familieliv, og de pålægger navnlig ikke noget krav med hensyn til intensiteten af deres familierelation (jf. analogt dom af 9.9.2021, Bundesrepublik Deutschland (Familiemedlem), C-768/19, EU:C:2021:709, præmis 58).

- 64 I det foreliggende tilfælde er det for det første ubestridt, at XC stadig var mindreårig på det tidspunkt, hvor hendes far blev nødt til at forlade sit hjemland, og således var en del af sidstnævntes kernefamilie som nævnt i niende betragtning til direktiv 2003/86, hvis medlemmer ifølge samme betragtning »i alle tilfælde« er omfattet af familiesammenføringen. Med forbehold for den forelæggende rets efterprøvelse synes der ikke at være noget, der tyder på, at de berørte i perioden forud for farens flugt ikke havde et faktisk familieliv.
- 65 For det andet skal der tages hensyn til det forhold, at i det foreliggende tilfælde har XC og hendes far ikke kunnet have et egentligt familieliv i den periode, hvor de var adskilt som følge af bl.a. farens særlige situation som flygtning, idet denne omstændighed alene derfor ikke som sådan kan begrunde, at det fastslås, at der ikke foreligger et faktisk familieliv som omhandlet i artikel 16, stk. 1, litra b), i direktiv 2003/86. I øvrigt kan det heller ikke formodes, at ethvert familieliv mellem forælder og barn ophører, så snart det mindreårige barn når myndighedsalderen.
- 66 Det er imidlertid en forudsætning for at fastslå, at der foreligger et faktisk familieliv, at der godtgøres at foreligge en reel familiemæssig tilknytning eller et ønske om at etablere eller bevare en sådan tilknytning.
- 67 Den omstændighed, at de berørte personer påtænker at aflægge hinanden lejlighedsvis besøg, for så vidt som de er mulige, og at have regelmæssig kontakt, uanset arten heraf, henset til bl.a. de materielle omstændigheder, der kendetegner de berørte personers situation, herunder barnets alder, kan således være tilstrækkelig til at fastslå, at disse personer genopbygger personlige og følelsesmæssige relationer, og til at godtgøre, at der foreligger et faktisk familieliv.
- 68 Det kan desuden heller ikke kræves, at den forælder, som er referenceperson, og dennes barn støtter hinanden økonomisk, da de muligvis ikke råder over midlerne hertil.
- 69 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 16, stk. 1, litra b), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at for at det kan lægges til grund, at der foreligger et faktisk familieliv som omhandlet i denne bestemmelse, i tilfælde af et mindreårigt barns familiesammenføring med en forælder, som har opnået flygtningestatus, når dette barn er blevet myndigt inden tildelingen af flygtningestatus til den forælder, der er referenceperson, og inden indgivelsen af ansøgningen om familiesammenføring, ikke i sig selv er tilstrækkeligt, at der foreligger et retligt forælder-barn-forhold. Det er imidlertid ikke nødvendigt, at den forælder, som er referenceperson, og det pågældende barn bor sammen i en fælles husholdning eller lever under samme tag, for at dette barn kan opnå familiesammenføring. Lejlighedsvis besøg, for så vidt som de er mulige, og regelmæssige kontakter af enhver art, kan være tilstrækkelige til, at det kan lægges til grund, at disse personer genopbygger personlige og følelsesmæssige relationer, og til at godtgøre, at der foreligger et faktisk familieliv. Det kan heller ikke kræves, at den forælder, som er referenceperson, og dennes barn støtter hinanden økonomisk.

Sagsomkostninger

- 70 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 4, stk. 1, første afsnit, litra c), i Rådets direktiv 2003/86/EF af 22. september 2003 om ret til familiesammenføring skal fortolkes således, at den dato, der skal lægges til grund ved afgørelsen af, om et barn af en referenceperson, der har opnået flygtningestatus, er et mindreårigt barn som omhandlet i denne bestemmelse, i en situation, hvor dette barn er blevet myndigt inden tildelingen af flygtningestatus til den forælder, der er referenceperson, og inden indgivelsen af ansøgningen om familiesammenføring, er den dato, hvorpå denne referenceperson indgav sin ansøgning om asyl med henblik på at opnå flygtningestatus, forudsat at der er indgivet en ansøgning om familiesammenføring inden for tre måneder efter anerkendelsen af flygtningestatus for referencepersonen.
- 2) Artikel 16, stk. 1, litra b), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at det, for at det kan lægges til grund, at der foreligger et faktisk familieliv som omhandlet i denne bestemmelse, i tilfælde af et mindreårigt barns familiesammenføring med en forælder, som har opnået flygtningestatus, når dette barn er blevet myndigt inden tildelingen af flygtningestatus til den forælder, der er referenceperson, og inden indgivelsen af ansøgningen om familiesammenføring, ikke i sig selv er tilstrækkeligt, at der foreligger et retligt forælder-barn-forhold. Det er imidlertid ikke nødvendigt, at den forælder, som er referenceperson, og det pågældende barn bor sammen i en fælles husholdning eller lever under samme tag, for at dette barn kan opnå familiesammenføring. Lejlighedsvisе besøg, for så vidt som de er mulige, og regelmæssige kontakter af enhver art, kan være tilstrækkelige til, at det kan lægges til grund, at disse personer genopbygger personlige og følelsesmæssige relationer, og til at godtgøre, at der foreligger et faktisk familieliv. Det kan heller ikke kræves, at den forælder, som er referenceperson, og dennes barn støtter hinanden økonomisk.

Underskrifter